

**دستور العمل اجرای قانون
حمایت از خانواده و جوانی
جمعیت در حیطه
معاونت غذا دارو**

دستورالعمل اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت با هدف شفاف سازی ، هم افزایی و تعیین تکالیف کلیه سطوح معاونت های دانشگاه مبتنی بر ماده های قانون و در راستای تحقق اهداف قانون مذکور تدوین و به ریاست دانشگاه های علوم پزشکی ابلاغ گردید.

به منظور تدوین اقدامات ضمن عنوان متن کامل هریک از ماده قانون ، اقدامات متناسب با آن در راستای اهداف سازمانی معاونت ها مشخص و تحت عنوان اقدامات ماده ..... بیان گردیده است . این اقدامات دستور کار کمیته ها را تشکیل داده و گزارش نتایج اقدامات مشکلات و موانع در کمیته های مذکور مورد بررسی قرار گیرد.

همچنین جهت پایش و ارزشیابی عملکرد دانشگاه شاخص ها ، فرمت گزارش و چک لیست ها به تفکیک هر معاونت تهیه گردیده است .

جهت گیری های اساسی قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

- ۱- حمایت از زوج های جوان در آستانه ازدواج
- ۲- حمایت از زوج های جوان پیشگیری و درمان ناباروری
- ۳- حمایت از خانواده در دوران شیر دهی
- ۴- حمایت از خانواده در تولد و معیشت فرزندان
- ۵- حمایت از مادران شاغل و غیر شاغل
- ۶- حمایت از مادران دانشجو و طلاب
- ۷- اصلاح و تحول در متون و برنامه های آموزشی و پژوهشی
- ۸- پیشگیری از سقط جنین غیر قانونی
- ۹- تسهیلات و حمایت های مالی (تسهیلات مسکن - تسهیلات شغلی - خدمات اجتماعی و آموزشی - مشوق های اقتصادی)

*به جز تسهیلات و حمایت های مالی سایر موارد از تکالیف معاونت های دانشگاه علوم پزشکی می باشد

اقدامات بر اساس مفاد قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

ماده ۱۷

متن کامل ماده ۱۷ قانون

ماده ۱۷ - احکام ذیل نسبت به همه مستخدمین و کارکنان در کلیه بخش‌های دولتی و غیردولتی لازم‌الاجرا می‌باشد.

الف- مدت مرخصی زایمان با پرداخت تمام حقوق و فوق‌العاده‌های مرتبط به نه ماه تمام افزایش یابد. در صورت درخواست مادر تا دو ماه از این مرخصی در ماه‌های پایانی بارداری قابل استفاده است. مرخصی مزبور برای تولد دوقلو و بیشتر، دوازده ماه می‌باشد. در مواردی که مرخصی زایمان موجب اختلال در کار بخش خصوصی گردد، پس از تأیید وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی هزینه تحمیل شده توسط دولت جبران خواهد شد.

ب- نوبت کاری شب برای مادران شاغل باردار و همچنین مادران دارای فرزند شیرخوار تا دو سال و پدران تا یک ماهگی نوزاد، در مشاغل و فعالیت‌هایی که نیازمند نوبت کاری شب می‌باشند، اختیاری است. شمول این بند شامل بخش خصوصی مشمول قانون کار نمی‌شود.

پ- اعطای دورکاری به درخواست مادران باردار، حداقل به مدت چهار ماه در دوران بارداری در مشاغلی که امکان دورکاری در آن‌ها فراهم است، الزامی است.

ت- مادران شاغلی که از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون فرزند یا فرزندی به دنیا خواهند آورد به ازای هر فرزند، می‌توانند از یک سال کاهش در سن بازنشستگی برخوردار شوند و برای فرزند سوم و بیشتر میزان کاهش یک و نیمسال به ازای هر فرزند خواهد بود. حداقل سن بازنشستگی مشمولین این بند، برای مادران دارای یک فرزند چهل و دو سال، دارای دو فرزند چهل و یک سال و برای سه فرزند و بیشتر چهل سال و حداقل با بیست سال سابقه بیمه است. برقراری مستمری یا حقوق بازنشستگی متناسب با سنوات پرداخت حق بیمه در زمان اشتغال می‌باشد.

تبصره - بار مالی اجرای این ماده از محل منابع حاصل از اجرای ماده (۷۲) این قانون در ردیف خاصی در بودجه سنواتی پیش‌بینی و به سازمان تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی تخصیص داده می‌شود.

اقدامات بر اساس ماده ۱۷

۱- اعمال مفاد الف ماده ۱۷ قانون در خصوص مدت مرخصی زایمان با پرداخت تمام حقوق

۲- اعمال مفاد ب ماده ۱۷ قانون در خصوص نوبت کاری شب برای مادران شاغل باردار، مادران دارای فرزند شیرخوار تا دو سال و پدران تا یک ماهگی نوزاد

۳- اعمال مفاد ب ماده ۱۷ قانون در خصوص اعطای دورکاری به درخواست مادران باردار

۴- اعمال مفاد ت ماده ۱۷ قانون در خصوص کاهش سن بازنشستگی برای مادران شاغل دارای سه فرزند و بیشتر

ماده ۲۰

متن کامل ماده ۲۰ قانون

ماده ۲۰- کلیه دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مکلفند در روز ملی جمعیت، کارکنانی که در یک سال گذشته، ازدواج کرده و یا دارای فرزند شده‌اند را مورد تشویق قرار دهند.

اقدامات بر اساس ماده ۲۰

- ۱- تعیین جزئیات موارد تشویقی مد نظر به تفکیک کارکنانی که در یک سال اخیر ازدواج کرده و یا دارای فرزند شده‌اند
- ۲- اطلاع رسانی رسمی جزئیات موارد تشویقی مد نظر به تفکیک کارکنانی که در یک سال اخیر ازدواج کرده و یا دارای فرزند شده‌اند
- ۳- برنامه ریزی و اجرای برنامه بزرگداشت روز ملی جمعیت و اهداء تشویقی مشمول بند ۱

ماده ۲۲

متن کامل ماده ۲۲ قانون

ماده ۲۲- کلیه دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران از جمله سازمان‌ها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است و کلیه شرکت‌ها و مؤسسات وابسته به آن‌ها موظفند ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون به منظور تکریم و حفظ حقوق مادر و کودک، با طراحی، احداث و تجهیز تمامی ساختمان‌ها و اماکن عمومی، خدماتی و آموزشی و رفاهی تحت اختیار یا نظارت خود، اقدام به تأمین فضای مناسب جهت رفع نیازهای نوزادان، کودکان مادران باردار جهت استراحت، شیردهی و نگهداری کودکان نمایند.

تبصره ۱- ضوابط و استانداردهای فضای مذکور در این ماده با رعایت نظام‌نامه پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون از سوی وزارت راه و شهرسازی با همکاری شهرداری‌ها، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲- رعایت ضوابط و استانداردهای موضوع تبصره (۱) در مراکز مذکور به عنوان یکی از شاخص‌های ارزیابی دستگاه‌ها جهت اجرای سیاست‌های کلی جمعیت پس از ابلاغ این قانون شناخته می‌شود. مراکز دارای امکانات موضوع این ماده، به عنوان مراکز تکریم مادر و کودک شناخته شده و از تسهیلات مربوط به آن بهره‌مند می‌گردند.

تبصره ۳- کلیه دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مکلفند با مشارکت بخش خصوصی و یا به صورت خرید خدمات نسبت به تأمین مهدکودک برای نگهداری کودکان مادران شاغل در همان دستگاه اقدام نمایند.

اقدامات بر اساس ماده ۲۲

- ۱- تأمین فضای مناسب به منظور استراحت، نگهداری و شیردهی ویژه مادران باردار، مادران شیرده و مادران دارای فرزند کمتر از ۵ سال در ستاد و کلیه واحدهای تحت پوشش شهرستان‌ها
- ۲- احداث مهد کودک برای نگهداری کودکان مادران شاغل در همان دستگاه در ستاد و کلیه واحدهای تحت پوشش شهرستان‌ها

ماده ۳۵

متن کامل ماده ۳۵ قانون

ماده ۳۵ -وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کلیه مؤسسات آموزش عالی کشور، مکلفند در راستای سیاست‌های کلی جمعیت و خانواده حداکثر یک سال پس از ابلاغ این قانون، جهت ترویج و آگاهی‌بخشی نسبت به وجوه مثبت ازدواج به هنگام نیاز، آموزش مهارت‌های دوران ازدواج، فرزندآوری، آثار منفی کم‌فرزندگی در خانواده و کاهش رشد جمعیت در جامعه، حرمت سقط جنین، نهادینه کردن هنجارهای صیانت از تحکیم خانواده، ایفای نقش‌های خانوادگی و مقابله با محتوای مغایر سیاست‌های جمعیتی، ضمن حذف محتوای آموزشی مخالف فرزندآوری، اقدامات و فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و فرهنگی ویژه دانشجویان و نیروی انسانی آموزشی و اداری را مبتنی بر نقشه مهندسی فرهنگی کشور ذیل برنامه‌های سالانه خود انجام دهند.

اقدامات بر اساس ماده ۳۵

- ۱- برنامه ریزی جهت آموزش نیروهای ستاد شهرستان و واحد‌های محیطی تحت پوشش در خصوص موضوعات ذکر شده در ماده ۳۵ قانون
- ۲- پایش و ارزشیابی آموزش های بند ۱
- ۳- بازنگری کلیه منابع اطلاعاتی (سایت‌ها -بایگانی‌های مستند و....) و حذف محتوای مغایر سیاست‌های جمعیتی و حذف محتوای آموزشی مخالف فرزندآوری

ماده ۵۸

متن کامل ماده ۵۸ قانون

ماده ۵۸ -توزیع داروهای رایج در سقط جنین فقط برای عرضه مراکز درمانی بیمارستانی دارای مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در داروخانه‌های آن‌ها مجاز است. هرگونه خرید، فروش و پخش داروهای مذکور، خارج از سامانه ردیابی و رهگیری فرآورده‌های دارویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نگهداری و حمل این داروها بدون نسخه پزشک جرم است و مشمول مجازات‌های تعزیری درجه سه تا شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ می‌شود.

اقدامات بر اساس ماده ۵۸

- ۱- ابلاغ ماده ۵۸ قانون در خصوص توزیع داروهای سقط جنین و مجازات توزیع غیر قانونی به کلیه سطوح زیر مجموعه معاونت درمان، بیمارستان‌های دولتی و غیر دولتی، کلینیک‌ها، مطب‌ها، داروخانه‌ها
- ۲- نظارت بر اجرای ماده ۵۸ قانون در خصوص توزیع داروهای سقط جنین و مجازات توزیع غیر قانونی در کلیه سطوح زیر مجموعه معاونت درمان، بیمارستان‌های دولتی و غیر دولتی، کلینیک‌ها، مطب‌ها، داروخانه‌ها

ماده ۵۱

متن کامل ماده ۵۱ قانون

ماده ۵۱ - هرگونه توزیع رایگان یا یارانه‌ای اقلام مرتبط با پیشگیری از بارداری و کار گذاشتن اقلام پیشگیری و تشویق به استفاده از آن‌ها در شبکه بهداشتی درمانی وابسته به دانشگاه‌های علوم پزشکی ممنوع می‌باشد.
تبصره - هرگونه ارایه داروهای جلوگیری از بارداری در داروخانه‌های سراسر کشور و شبکه بهداشت و کار گذاشتن اقلام پیشگیری، باید با تجویز پزشک باشد.

اقدامات بر اساس ماده ۵۱

- ۱- اعلام ضوابط برخورد با موارد تخطی از ممنوعیت هرگونه توزیع رایگان یا یارانه‌ای اقلام مرتبط با پیشگیری از بارداری و کار گذاشتن اقلام پیشگیری و تشویق به استفاده از آن‌ها طبق ماده ۵۱ قانون به کلیه سطوح زیر مجموعه معاونت بهداشتی
- ۲- نظارت بر ابلاغ و اجرای مفاد ماده ۵۱ قانون در کلیه سطوح زیر مجموعه معاونت بهداشتی و برخورد با موارد تخطی طبق ضوابط اعلام شده

شاخص ها و فرمت گزارش

شاخص ها :

۱- درصد نیروهای شاغل در این معاونت و زیر مجموعه تحت پوشش که دوره های آموزشی مرتبط با افزایش جمعیت را گذرانده اند :
 ۱۰۰٪ * تعداد نیروهای شاغل در این معاونت و زیر مجموعه ها / تعداد نیروهای شاغل در این معاونت که دوره های آموزشی افزایش جمعیت را گذرانده اند

فرمت گزارش شاخص ها در شش ماه اول اجرای دستورالعمل قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در معاونت غذا دارو

وضعیت موجود در ماه اول	وضعیت در ماه دوم	وضعیت در ماه سوم	وضعیت در ماه چهارم	وضعیت در ماه پنجم	وضعیت در ماه ششم	عنوان
						تعداد <u>نیروهای شاغل</u> در این معاونت و زیر مجموعه ها
						تعداد نیروهای شاغل در این معاونت که <u>دوره های آموزشی</u> افزایش جمعیت را گذرانده اند
						<u>درصد نیروهای شاغل</u> در این معاونت و زیر مجموعه تحت پوشش که دوره های آموزشی مرتبط با افزایش جمعیت را گذرانده اند

چک لیست پایش اجرای دستورالعمل قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در معاونت غذا و دارو

ردیف	موضوع	نشانه ها و مستندات	نتیجه	
			بلی	خیر
۱	مفاد الف ماده ۱۷ قانون در خصوص مدت مرخصی زایمان با پرداخت تمام حقوق اعمال شده است ؟	مشاهده احکام		
۲	مفاد ب ماده ۱۷ قانون در خصوص نوبت کاری شب برای مادران شاغل باردار ، مادران دارای فرزند شیرخوار تا دو سال و پدران تا یک ماهگی نوزاد اعمال شده است ؟	مستندات		
۳	مفاد ب ماده ۱۷ قانون در خصوص اعطای دور کاری به درخواست مادران باردار اعمال شده است ؟	مستندات		
۴	مفاد ت ماده ۱۷ قانون در خصوص کاهش سن بازنشستگی برای مادران شاغل دارای سه فرزند و بیشتر اعمال شده است ؟	مشاهده احکام		
۵	جزئیات موارد تشویقی مد نظر به تفکیک کارکنانی که در یک سال اخیر ازدواج کرده و یا دارای فرزند شده اند مشخص شده است ؟	مستندات		
۶	رسم جزئیات موارد تشویقی مد نظر به تفکیک کارکنانی که در یک سال اخیر ازدواج کرده و یا دارای فرزند شده اند به کلیه کارکنان اطلاع رسانی شده است ؟	مکاتبات		
۷	برنامه بزرگداشت روز ملی جمعیت و اهداء تشویقی مشمول بند ۱ برنامه ریزی و اجرای شده است ؟	مستندات		
۸	فضای مناسب به منظور استراحت ، نگهداری و شیردهی ویژه مادران باردار ،مادران شیرده و مادران دارای فرزند کمتر از ۵ سال در ستاد و کلیه واحدهای تحت پوشش شهرستان ها تامین شده است ؟	مشاهده مکان		
۹	مهد کودک برای نگهداری کودکان مادران شاغل در همان دستگاه در ستاد و کلیه واحدهای تحت پوشش شهرستان ها احداث گردیده است ؟	مشاهده مکان		
۱۰	برنامه ریزی و برگزاری دوره های آموزشی جهت نیروهای ستاد شهرستان و واحد های محیطی تحت پوشش در خصوص موضوعات ذکر شده در ماده ۳۵ قانون (ترویج و آگاهی بخشی نسبت به وجوه مثبت ازدواج به هنگام نیاز، آموزش مهارت های دوران ازدواج، فرزندآوری، آثار منفی کم فرزندگی در خانواده و کاهش رشد جمعیت در جامعه، حرمت سقط جنین، نهادینه کردن هنجارهای صیانت از تحکیم خانواده، ایفای نقش های خانوادگی) انجام وپایش و ارزشیابی آموزش های صورت پذیرفته است؟	مستندات ، گزارش های دوره های برگزار شده نتایج پایش و ارزشیابی		
۱۱	بازنگری کلیه منابع اطلاعاتی (سایت ها -بایگانی های مستند و....) و حذف محتوای مغایر سیاست های جمعیتی و حذف محتوای آموزشی مخالف فرزندآوری انجام شده است ؟	مشاهده سایت ، بررسی بایگانی ها و.....		
۱۲	درصد نیروهای شاغل در این معاونت و زیر مجموعه تحت پوشش که دوره های آموزشی مرتبط با افزایش جمعیت را گذرانده اند در زمان پایش	درصد :		
۱۳	ابلاغ و نظارت بر ماده ۵۸ قانون درخصوص توزیع داروهای سقط جنین و مجازات توزیع غیر قانونی به کلیه سطوح زیر مجموعه معاونت درمان ، بیمارستان های دولتی و غیر دولتی ،کلینیک ها ، مطب ها ،داروخانه ها انجام شده است ؟			